

A בס"ד

Intro

Today we will Be"H learn דף י"ט of סנהדרין. Some of the topics we will learn about include:

ומן המוקדש לא יצא
The כהן גדול may not become defiled when a close relative dies.
It is a מחלוקת whether he may follow the funeral procession.

The proper procedure for the כהן גדול when
מנחם
He comforts mourners;
מתנחם
He is comforted by others; and
כשמברין אותו
When people serve him the mourner's meal;

A

ובין המוקדש לא יצא

The proper procedure for the כהן גדול when

מתנחם
He is comforted
by others

מנחם
He comforts
mourners

כשמברין אותו
When people serve him
the mourner's meal

B המלך

Many Halachos pertaining to the king, including:

לא דן
ולא דנין אותו
He cannot judge, nor be judged;
אינו מעיד
ואין מעידין אותו
He does not testify regarding others, nor do others testify about him;
לא חולץ
ולא חולצין לאשתו
The king does not perform חליצה to his sister-in-law if his brother dies without children, nor does his brother perform חליצה if he dies without children.

Similarly,
לא מייבם
ולא מייבמין לאשתו
He does not perform יבום with his brother's wife, nor does his brother perform יבום with his wife.

AND
אין נושאין אלמנתו
It is forbidden for anyone to marry the king's widow.

B

המלך

אינו מעיד   לא דן
ואין מעידין אותו   ולא דנין אותו

ולא חולצין
לאשתו

לא
חולץ

ולא מייבמין
לאשתו

לא
מייבם

אין נושאין אלמנתו

C מירב ומיכל
מירב ומיכל's marriages to שאול's daughters.
The Gemara discusses:
היאך נשא שתי אחיות
How could he have married two sisters?

המקדש במלוה אינה מקודשת
One cannot perform Kiddushin by cancelling an outstand-
ing loan;
מלוה ופרוטה
When both are available, whether one intends to use a
cancelled loan or a פרוטה for Kiddushin;

יוסף, בועז, פלטי בן ליש
The relative difficulties of these צדיקים in abstaining from
sin;

C

מירב ומיכל

המקדש במלוה
אינה מקודשת

יוסף
בועז
פלטי בן ליש

1 So let's review...

The Gemara continues to explain the Mishnah at the beginning of the Perek:

Zugt di Mishnah

מת לו מת

אינו יוצא אחר המטה

אלא הן נכסין והוא נגלה

הן נגלין והוא נכסה

If a close relative of the גדול dies, he may not follow the bier closely.

Rather, he stays some distance behind, entering each street only after they leave;

ויוצא עמהן עד פתח שער העיר

דברי רבי מאיר

And in this manner, he follows them until the city gates.

However,

רבי יהודה אומר

אינו יוצא מן המקדש

He may not follow the funeral procession at all;

משום שנאמר

וכן המקדש לא יצא

The גדול may not leave the מקדש when a close relative dies.

1

מלאך

מת לו מת

רבי יב/דב:

אינו יוצא

מן המקדש

He may not follow
the funeral procession
at all

משום שנאמר

וכן המקדש

לא יצא

The גדול may not
leave the מקדש
when a close
relative dies

רבי מאיר:

אינו יוצא אחר המטה

אלא הן נכסין והוא נגלה

הן נגלין והוא נכסה

He may not follow
the bier closely

Rather, he stays
some distance behind,
entering each street
only after they leave

ויוצא עמהן

עד פתח שער העיר

And in this manner,
he follows them
until the city gates

2 The Gemara explains that רבי מאיר reasons that this Pasuk cannot be taken literally, because, if so
 לביתו נמי לא
 He should not be allowed to go home either!
 Therefore, we must interpret the Pasuk to mean
 מקדושתו לא יצא
 He should not leave his sanctity, in that
 לא יצא עמהן
 אבל יוצא הוא אחריהן
 In order to safeguard against becoming defiled, he may not follow the bier together with the funeral party, but he may follow behind them, because
 כיון דאית ליה הכירא
 לא אתי למינגע
 Since he follows in this specific way, he will remember to be careful not to touch the bier.

However,
 רבי יהודה אומר
 אינו יוצא מן המקדש
 משום שנאמר ומן המקדש לא יצא
 He may not follow the funeral procession at all; and he does not agree with רבי מאיר's solution, because
 אגב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע
 Out of grief, he may forget and touch the bier and become defiled.
 =====

2 *The Gemara explains...*

רבי מאיר reasons that this Pasuk cannot be taken literally, because, if so

לביתו נמי לא
 He should not be allowed to go home either!

Therefore,
we must interpret the Pasuk to mean

מקדושתו לא יצא
 He should not leave his sanctity, in that

לא יצא עמהן
אבל יוצא הוא אחריהן
 In order to safeguard against becoming defiled, he may not follow the bier together with the funeral party, but he may follow behind them because

כיון דאית ליה הכירא
לא אתי למינגע
 Since he follows in this specific way, he will remember to be careful not to touch the bier.

However,

רבי יהודה אומר
אינו יוצא מן המקדש
משום שנאמר ומן המקדש לא יצא
 He may not follow the funeral procession at all
He does not agree with רבי מאיר's solution because

אגב מרריה
דילמא מקרי ואתי ונגע
 Out of grief, he may forget and touch the bier and become defiled

3 The Mishnah continues
 וכשהוא מנחם אחרים
 When the כהן גדול comforts others
 דרך כל העם עוברין בזה אחר זה
 והממונה ממצעו בינו לבין העם
 Everyone else files past the mourner, and he passes on the
 side, in between the people and his appointed assistant;
 and a ברייתא adds
 והוא אומר תתנחמו
 He tells the mourners, "May you be comforted."

The Mishnah continues
 וכשהוא מתנחם מאחרים
 When he is the mourner and is comforted by others,
 כל העם אומרים לו
 אנו כפרתך
 The people tell him, "May we serve as your atonement," as
 Rashi explains
 בנו תתכפר אתה
 ואנחנו תחתיד לכל הראוי לבא עליך
 We should receive any hardship in your stead; ®
 והוא אומר להן
 תתברכו מן השמים
 And he answers, "May you be blessed from Heaven."

3

מלאכי

וכשהוא מנחם אחרים
 When the כהן גדול comforts others
דרך כל העם עוברין בזה אחר זה
והממונה ממצעו בינו לבין העם

And a ברייתא adds
והוא אומר תתנחמו
 He tells the mourners,
 "May you be comforted."

וכשהוא מתנחם מאחרים
 When he is the mourner and is comforted by others
כל העם אומרים לו
אנו כפרתך
 The people tell him,
 "May we serve as your atonement"
בנו תתכפר אתה
 ואנחנו תחתיד לכל הראוי לבא עליך
והוא אומר להן
תתברכו מן השמים
 And he answers,
 "May you be blessed from Heaven"

4 The Gemara cites a ברייתא that elaborates:

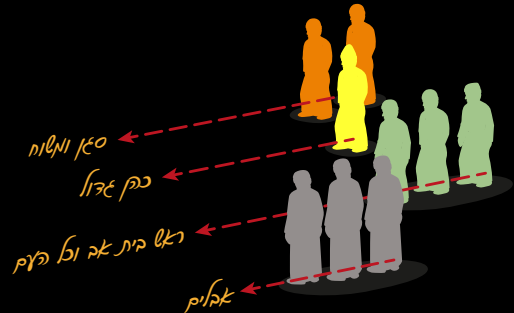
כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים
סגן ומשוח שעבר בימינו
וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו
When he comforts others, the סגן, his assistant, and משוח
משוח, the one who served as גדול in his place when he
was temporarily disqualified, walk to his right, and the
ראש בית אב, the head of the family of Kohanim currently
serving in the מקדש, together with the mourners and the
rest of the people, are on his left.

And,
כשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים
סגן מימינו
וראש בית אב וכל העם משמאלו
And the Gemara points out
אבל משוח שעבר לא אתי גביה
When he is the mourner, the משוח שעבר does not come,
because
חלשא דעתיה
סבר קא חדי בי
He might be upset, thinking that the משוח, who takes over
his position when necessary, is rejoicing in his tragedy.

4

ברייתא

כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים
סגן ומשוח שעבר בימינו
וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו

כשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים
סגן מימינו
וראש בית אב וכל העם משמאלו
And the Gemara points out
אבל משוח שעבר לא אתי גביה
When he is the mourner, the משוח does not come
because
חלשא דעתיה סבר קא חדי בי
He might be upset, thinking that the משוח,
who takes over his position when necessary,
is rejoicing in his tragedy

5 The Gemara notes
ש"מ מוהא מתניתא תלת
We can infer three things from this ברייתא:

- היינו סגן
היינו ממונה
The סגן, assistant גדול, is also called the ממונה, the
appointed one.
  - אבלים עומדין
וכל העם עוברין
The mourners stand, and the comforters pass by, and not
the reverse.
  - אבלים לשמאל המנחמין הן עומדין
The mourners stand to the left of the comforters.
- =====

5

The Gemara notes

ש"מ מוהא מתניתא תלת
We can infer three things from this ברייתא:

③	②	①
אבלים לשמאל המנחמין הן עומדין	אבלים עומדין וכל העם עוברין	היינו סגן היינו ממונה

- 6 The Mishnah continues
וכשמברין אותו
כל העם מסובין על הארץ
והוא מיסב על הספסל
When people serve him the mourner's meal, they all sit on
the ground and the גדול כהן reclines on a bench.
=====

6 *תלמוד*

וכשמברין אותו
כל העם מסובין על הארץ
והוא מיסב על הספסל
When people serve him the mourner's meal,
they all sit on the ground
and the גדול כהן reclines on a bench

- 7 The Mishnah now proceeds to discuss Halachos pertain-
ing to the king:
המלך
לא דן
ולא דנין אותו
אינו מעיד
ואין מעידין אותו
A king cannot judge, nor is he judged, and he does not
testify about others, nor do others testify about him.

7 *תלמוד*

 המלך

אינו מעיד
ואין מעידין אותו
He does not testify
about others,
nor do others
testify about him

לא דן
ולא דנין אותו
A king cannot judge
nor is he judged

8 The Gemara explains

משום מעשה שהיה
 שמעון בן שטח and ינאי המלך, when
 עבדיה דינאי מלכא קטל נפשא
 ינאי once came to court so they could judge his slave, and
 ינאי wished to sit and שמעון בן שטח told him
 ינאי המלך
 עמוד על רגליך ויעידו בך
 ולא לפנינו אתה עומד
 אלא לפני מי שאמר והיה העולם
 King Yannai, stand on your feet, because you are standing
 before Hashem.
 ינאי then asked for the other judges' opinion and they were
 afraid to confirm שמעון's ruling. Whereupon
 בא גבריאל
 וחבטן בקרקע ומתו
 They were all killed immediately by the angel Gavriel.

To avoid such confrontations, the חכמים instituted
 מלך
 לא דן
 ולא דנין אותו

However, the Gemara rules,

לא שנו אלא מלכי ישראל
 אבל מלכי בית דוד
 דן
 ודנין אותו

The Mishnah refers to kings of ישראל, of the other שבטים.
 However, the kings of בית דוד, descendants of המלך, can
 judge and are judged, as the Pasuk says
 'בית דוד כה אמר ה'
 דינו לבקר משפט
 =====

8

The Gemara explains

נקלם מעלם לפי

*This was instituted due to an incident
 involving ינאי המלך and שמעון בן שטח*

עבדיה דינאי מלכא קטל נפשא

*came to court so they could judge his slave,
 and ינאי wished to sit*

and שמעון בן שטח told him

ינאי המלך

עמוד על רגליך ויעידו בך

ולא לפנינו אתה עומד

אלא לפני מי שאמר והיה העולם

*King Yannai, stand on your feet,
 because you are standing before Hashem.*

*Yannai then asked for the other judges' opinion
 and they were afraid to confirm שמעון's ruling*

Whereupon

בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו

They were all killed immediately by the angel Gavriel

**To avoid such confrontations,
 the חכמים instituted**

מלך לא דן ולא דנין אותו

However, the Gemara rules

**אבל מלכי בית דוד
 דן ודנין אותו**

*However,
 the kings of בית דוד,
 can judge and are judged*

**לא שנו אלא
 מלכי ישראל**

*The Mishnah refers to
 kings of ישראל,
 of the other שבטים*

As the Pasuk says

**'בית דוד כה אמר ה'
 דינו לבקר משפט**

9 The Mishnah continues
לא חולץ
ולא חולצין לאשתו
The king does not perform חליצה to his sister-in-law if his brother dies without children, nor does his brother perform חליצה if he dies without children.

Similarly,
לא מייבם
ולא מייבמין לאשתו
He does not perform יבום with his brother's wife, nor does his brother perform יבום with his wife.

However,
רבי יהודה אומר
אם רצה לחלוץ או לייבם
זכור לטוב
If he wishes to perform the mitzvah of חליצה or יבום, it is commendable.

Although רב אשי ruled
אפילו למאן דאמר
נשיא שמחל על כבודו מוחל
מלך שמחל על כבודו אין כבודו מוחל
A king cannot forego his honor?

Nevertheless, רבי יהודה allows him to perform חליצה or יבום, because
מצוה שאני
He is permitted to forgo his honor in order to fulfill a mitzvah.

However, the Mishnah concludes,
אמרו לו
אין שומעין לו
The חכמים maintain that we do not allow this.
=====

9 **אלף**
ולא חולצין לאשתו
Nor does his brother perform חליצה if he dies without children
לא חולץ
The king does not perform חליצה to his sister-in-law if his brother dies without children

ולא מייבמין לאשתו
Nor does his brother perform יבום with his wife
לא מייבם
He does not perform יבום with his brother's wife

However,
רבי יהודה אומר
אם רצה לחלוץ או לייבם
זכור לטוב
If he wishes to perform חליצה or יבום, it is commendable

?

Although רב אשי ruled
אפילו למאן דאמר
נשיא שמחל על כבודו מוחל
מלך שמחל על כבודו אין כבודו מוחל
A king cannot forego his honor?

Nevertheless,
רבי יהודה allows him
to perform חליצה or יבום, because
מצוה שאני
He is permitted to forgo his honor in order to fulfill a mitzvah

However,
the Mishnah concludes,
אמרו לו
אין שומעין לו
The חכמים maintain that we do not allow this

10 The Mishnah continues
ואין נושאים אלמנתו
It is forbidden for anyone to marry the king's widow.
However,
רבי יהודה אומר
נושא המלך אלמנתו של מלך
A king may marry another king's widow;
שכן מציינו בדוד
שנשא אלמנתו של שאול
As we find that דוד married שאול's widow, as the
Pasuk says
ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך
The Gemara explains that the תנא קמא understands this
Pasuk as referring to
נשים הראויות לו מבית המלך
ומאי נינהו מירב ומיכל
This refers to שאול's daughters, מיכל and מירב, and not to
שאול's widow.

The Gemara now digresses to discuss דוד המלך's marriages to שאול's daughters:

The Gemara asks
היאך נשא דוד שתי אחיות בחייהן
How could דוד have married two sisters?

The Gemara offers two answers:

1.
מיכל אחר מיתת מירב נשאה
He married מיכל after מירב's death.
2.
קידושי טעות היה לו במירב
His Kiddushin to מירב was not valid, and so he was
permitted to marry מיכל.

מלך

רבי יהודה:

**נושא המלך
אלמנתו של מלך**

A king may marry
another king's widow

**שכן מציינו בדוד
שנשא אלמנתו
של שאול:**

**ואתנה לך
את בית אדניך
ואת נשי אדניך
בחיךך**

תנא קמא:

**ואין נושאים
אלמנתו**

It is forbidden
for anyone to marry
the king's widow

The תנא קמא understands this as referring to נשים הראויות לו מבית המלך ומאי נינהו מירב ומיכל

The Gemara now digresses to discuss דוד המלך's marriages to שאול's daughters

היאך נשא דוד שתי אחיות בחייהן

How could דוד have married two sisters?

1

מיכל אחר מיתת מירב נשאה

He married מיכל after מירב's death

2

קידושי טעות היה לו במירב

His Kiddushin to מירב was not valid, and so he was permitted to marry מיכל

11 The Gemara elaborates:

The Pasuk says

והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול וגו'
 והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עושר גדול וגו'
 promised great riches and marriage to his daughter, to whoever would kill גלית.

דוד used the promised treasure as Kiddushin for מירב, and מלוא אית לך גבאי told him

מלוא אית לך גבאי

והמקדש במלוא אינה מקודשת

One cannot perform Kiddushin by cancelling an outstanding loan. Therefore,

אזל יהבה לעדריאל

עדריאל gave her in marriage to שאול.

דוד then told שאול

אי בעית דאתן לך מיכל

זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים

If you bring me the foreskins of 100 Philistines, I will give you מיכל in marriage.

After דוד did so, שאול pointed out

מלוא ופרוטה אית לך גבאי

You have an outstanding loan AND you gave me something of monetary value, i.e. the ערלות.

Therefore,

שאול סבר

מלוא ופרוטה

דעתיה אמלוא

דוד סבר

מלוא ופרוטה

דעתיה אפרוטה

שאול held that in such a situation, one intends to use the cancelled loan, and so the Kiddushin is not valid and דוד was not married to מיכל; while דוד held one intends to use the פרוטה, and so the Kiddushin is valid.

Alternately,

שאול סבר

לא חזו ולא מידי

דוד סבר

חזו לכלבי ושונרי

שאול held that the ערלות had no monetary value, and so could not be used for Kiddushin, while דוד held they have value because they could be used to feed dogs or cats.

11

The Gemara elaborates:

והיה האיש אשר יכנו
 יעשרנו המלך עושר גדול וגו'

promised great riches
 and marriage to his daughter,
 to whoever would kill גלית

דוד used the promised treasure
 as Kiddushin for מירב

and אזל told him

מלוא אית לך גבאי

והמקדש במלוא אינה מקודשת

One cannot perform Kiddushin
 by cancelling an outstanding loan

Therefore,

אזל יהבה לעדריאל

עדריאל gave her in marriage to שאול

דוד then told שאול

אי בעית דאתן לך מיכל

זיל אייתי לי מאה ערלות פלשתים

If you bring me the foreskins of 100 Philistines,
 I will give you מיכל in marriage

After דוד did so, שאול pointed out

מלוא ופרוטה אית לך גבאי

You have an outstanding loan
 AND you gave me something
 of monetary value, i.e. the ערלות

Therefore,

דוד סבר

מלוא ופרוטה
 דעתיה אפרוטה

One intends to use
 the פרוטה,
 and so the Kiddushin
 is valid

שאול סבר

מלוא ופרוטה
 דעתיה אמלוא

One intends to use
 the cancelled loan,
 and so the Kiddushin
 is not valid

Alternately,

דוד סבר

חזו לכלבי
 ושונרי

They have value
 because
 they could be used
 to feed dogs or cats

שאול סבר

לא חזו
 ולא מידי

had
 no monetary value,
 and so could not
 be used for Kiddushin